

David Apfelbaum

Essen, Duitsland 3 mei 1899
Auschwitz 31 oktober 1944
45 jaar

David werd op 3 mei 1899 in Essen geboren als zoon van Heinrich Apfelbaum en Rosalie Glaser.

In 1886 en 1887 woonde de familie Apfelbaum in Arnhem. Daar werden in 1886 Joseph (overleden in 1887) en in 1887 dochter Else geboren.

Daarna verhuisde het gezin naar Essen in Duitsland waar in mei 1890 Bertha werd geboren, in 1899 David en in 1901 Jacob.

Jacob, Bertha en David zijn alle drie in Soest terecht gekomen.

Jacob Apfelbaum trouwde in Soest op 17 maart 1937 met Johanna Petronella Cornelia Teurlinckx. Hij is weer van haar gescheiden in Amsterdam op 20 maart 1941. Jacob was al uit Soest vertrokken toen op 10 juni 1941 de eerste jodenlijst in Soest werd opgemaakt.

Bertha was getrouwd met ene Jacobi, maar was volgens de lijst van juni 1941 van hem gescheiden. Bertha was afkomstig uit Düsseldorf. In Soest woonde zij op Mariastraat 16. Bertha en Jacob hebben de oorlog overleefd. Hun namen komen voor op een lijst van overlevenden die ik tegenkwam op de site van het Holocaust Museum in Washington.¹ Als hun adres na de oorlog staan op die lijst genoemd Soestdijk post Laren Gooygracht 31a. Verder is er niets over hen bekend.

David kwam op 28 februari 1938 vanuit Duisburg naar Nederland. Hij is direct naar Soest gekomen waar hij in maart of april als inwoner werd geregistreerd. Zijn naam staat op de lijst van Joodse vluchtelingen in Soest van 1 december 1939. Op de lijst van 1 mei 1942 stond met potlood bijgeschreven dat hij weduwnaar was. In zijn overlijdensakte staat vermeld dat hij getrouwd was met Luise Hedwig Stork. Over haar heb ik geen enkele informatie gevonden.

David woonde in hetzelfde huis als de familie Blumenfeld, namelijk Burg. Grothestraat 55.

David en Bertha zijn waarschijnlijk in de zomer van 1942 ondergedoken. Zij werden in november afgeschreven uit het bevolkingsregister van Soest.

David is op 21 oktober 1943 in Amsterdam bij een inval op de Nieuwendijk 161 om 11.45 opgepakt. Hij zat daar met 19 anderen op een zolder. Een aantal van hen waren aan het kaarten. Hij was de enige Jood. Als zijn adres werd genoemd Burgemeester Grothestraat 55 te Soestdijk. Het lijkt erop dat David zich onvoorzichtig heeft gedragen. Mogelijk was hij in Amsterdam ondergedoken.²

Op 26 november is David afgevoerd naar Vught. Hij kwam daar binnen in quarantaine, wat waarschijnlijk betekende dat hij een besmettelijke ziekte had.

Op 21 maart 1944 kwam hij aan in Westerbork. Daar heeft hij blijkbaar een poging gedaan om aan te tonen dat hij niet voljoods was.

Op 25 april 1944 vroeg de SS Obersturmführer Gemmeker van Westerbork op welke wijze David Apfelbaum zich in maart 1941 aangemeld had. De brief is nog aanwezig in het archief van Soest. De burgemeester van Soest had op 2 mei de eer, volgens zijn eigen woorden, om aan de Obersturmführer te melden dat David Apfelbaum zich op 18 februari 1942 had aangemeld als Jood.³

¹ Holocaust Survivors and Victims Database, Personid 5635270 (Bertha JACOBI-APFELBAUM)
https://www.ushmm.org/online/hsv/source_view.php?SourceId=31022

² Politierapport via joodsmonument.nl

³ Archief Eemland nr 1768

Het bevolkingsregister in Soest was al in mei 1943 verdwenen bij een waarschijnlijk in scene gezette overval. Sowieso te laat voor de Joden in Soest: de laatsten waren in april 1943 afgevoerd. Ik zou wel denken dat burgemeester Des Tombes zich had kunnen beroepen op het ontbreken van gegevens. Hij had natuurlijk ook kunnen liegen. Maar hij koos ervoor om van harte mee te werken. Niets stond het transport van David nu meer in de weg. Op 19 mei ging hij op transport naar Auschwitz, waar hij op 31 oktober 1944 overleed.

Bronnen

Archief Eemland

arolsen-archives.org

bundesarchiv.de/gedenkbuch

Holocaust Survivors and Victims Database, <https://www.ushmm.org>

joodsmonument.nl